(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 29. 18. липня 1943 Рік І.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно = 3.50 зл.
піврічно „ „ 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Український Катин

30 МОГИЛ ЖЕРТВ Н. К. В. Д.

На західних окраїнах міста Винниці, в саді, що його займало НКВД, знайдено біля 30 масових гробів, які своєю жахливістю не поступаються перед відомими вже у світі могилами в катинському лісі.

Як виявили розсліди, НКВД і його жидівські опричники вбивали свої жертви стрілом у потилицю і скидували їх з пов'язаними назад руками у спільні могили.

ВІДКРИТО ЩЕ ДВІ МОГИЛИ

На основі інформацій місцевого населення, відкрито у Винниці ще дві інші могили. Одна з них знаходиться у так званому „народному парку", який лежить у сусідстві Н. К. В. Д-івського терену, а друге поле з могилами знаходиться на православному кладовищі, положеному напроти цього ґрунту.

ЗАКОРДОННІ ЖУРНАЛІСТИ НА МІСЦІ ЗЛОЧИНУ

Негайно після того, як повідомлено, що в Україні викрито масові могили жертв большевицьких душегубів, багато закордонних журналістів і радієвих репортерів поїхало оглянути місце злочину.

Серед закордонних журналістів знаходилися представники Італії, Румунії, Словаччини і редактори та радієві репортери зі Швеції, Болгарії, Франції, Сербії і Данії.

ВІДГОМІН УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ

Часопис „Подолянин" заявляє між ін.: „Згинуло там 10 тисяч українців. Це багато — та все таки воно дуже мало проти тих мільйонів українців, що в роках 1932/33 впали жертвою зорганізованого Сталіном голоду в Україні, та проти тих дальших мільйонів, що погинули при будові т. зв. Сталінського чи Біломорського каналів, чи, дальше, від большевицького стрілу в потилицю в льохах ГПУ". „Большевизм завжди звертав вістря свого шалу проти українців і він ніколи не перестане бути ворогом українців" — пише часопис „Коростенські Вісті".

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО ВИННИЦЮ

Часопис „Дойче Альґемайне Цайтунг" — пише, що гроби, які походять з 1938 —1941 рр., показують світові, що масове вбивство большевиків не є чином, виконаним у воєнному розпалі, тільки належить до системи совітської практики панування. У Винниці бачимо вислід „мирної практики", „здемократизованого, еволюціонізованого і наверненого до християнства" большевизму. Вбиті під Винницею таксамо обвинувачують большевизм як і плутократію. Багато говорить факт, що трудящі українці пильно працюють для нового ладу, а українські добровольці борються за нього.

ОГЛЯД ВОЕННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Час очікування й напруження вже пройшов. Від тижня на великих просторах східного фронту між Білгородом і Орлом лютує найбільша у світовій історії панцирна битва. Від ранку 10. липня ц. р. почалися бої з ворогом на Сицилії. Бої на Сході вже виявили, що німецькі збройні сили не тільки зуміли відбити ворожі удари, але також і повести протинаступи з такою силою, що трісли сильно розбудовані й укріплені ворожі становища. Бої на Сицилії доказують, що ворожі висади зустрінули якнайрішучіший спільний італ.-німецький спротив. Показується, що італійці та німці зуміли використати майже піврічну боротьбу в Північній Африці, щоб приготовитися на всі можливості ворожого удару.

Теперішні бої на Сході і на Півдні великодержави осі попередили виданням збірників важних документів, які доказують, що головно Рузвелт спричинив сучасну другу світову війну й що англійці перші вже давно придумали бомбардування відкритих міст і цивільного населення, щоб тим способом знищити противника. Рівночасно більше як загадочна смерть голови польського еміграційного уряду ген. Сікорського доказує, що англійці змагають за всяку ціну до тісного звязку з большевиками. Англійцям дуже на тому залежить, щоб за старим англійським звичаєм найбільший тягар війни з Німеччиною перекинути на большевиків.

Найбільший панцирний бій

На просторі майже 250 км. між Орлом на півночі й Білгородом на півдні розгорівся з початком минулого тижня величезний панцирний бій. Про його розміри найкраще уявлення дають большевицькі втрати в повзах і літаках. Так до 12. 7. ц. р. большевики втратили там 2040 повзів й майже стільки літаків. У порівнанні з тим німецькі втрати куди менші. Їх оцінюють на 1:16 тобто, що коли німці тратять 1 повз або літак, то большевикам рівночасно пропадає 16 повзів або літаків. Хоч досі цей величезний бій ще не закінчений і хоч тому не маємо ще ніяких ближчих даних щодо зайнятих місцевостей, проте вже відомо, що німецькі війська, проломивши силою ворожі укріплення, вдерлися великими клинами панцирної зброї у ворожий фронт і зайняли великі простори. Це торкається особливо німецьких боєвих дій, поведених на північний захід від Білгороду. На південь від міста Орла німецькі війська посунулися також значно вперед. Останніми днями прийшло там до сильного артилерійського вогню, що дозволяє сподіватися нових більших осягів і на цьому відтинку. Як з того видно, бої на північний захід від Білгороду прийняли вже характер рухомої боротьби сильних панцирних частин тоді, як на півдні від Орла мабуть ще треба поборювати широкорозбудовані ворожі укріплення. На всякий випадок ті великі панцирні бої, яких досі не знає історія, матимуть велике значіння. Вони в першій мірі усувають загрозу большевицького наступу в напрямі на Київ, до якого большевики давно приготовлялися. Саме між Орлом і Білгородом большевицький фронт був вигнувся луком на захід у напрямі Конотопу і Києва. З хвилиною як у німецькі руки дістанеться місто Курськ, німці запанують над осередком дуже важних шляхів.

Як прийшло до тих змагань

Німецькі стежні літаки вже давно повідомляли, що большевики стягають великі сили людей й матеріялу в тій частині фронту. Все промовляло за тим, що большевики приготовляють велику офензиву. Тому, щоб випробувати большевицьку силу, в неділю 4. 7. ц. р. німецькі стежні і випадові відділи почали жваву акцію в різних місцях тієї частини фронту. Зокрема 1 німецький відділ захопив тоді дуже корисні горби на північний захід від Білгороду, де перед тим мали свої оборонні становища большевики. Совітське командування, бажаючи відбити втрачену позицію, почало страшні наступи піхоти і повзів, підтримуваних літаками. Притім большевики почали наступати майже на цілому просторі від Білгороду до Орла. Німецькі війська не тільки відбили ворожі атаки, але вхопивши воєнну ініціятиву в свої руки перейшли до протинаступів, знищили ворожі мінові поля, розірвали большевицькі дротяні загороди, увірвалися в оборонні рови й перервали большевицьку оборонну лінію. Тоді у супроводі спеціяльних літаків рушили німецькі повзи. Між ними були переважно вже відо-

Більше віри і відваги

Від часу, як невдачею закінчилися українські визвольні змагання 1917—1921 рр., всі ми жили надією, що колись ще таки прийде хвилина, щоб ухопити за зброю першусього проти большевицьких наїздників. Так увесь нарід жив бажанням збройного чину, дорожив нашою відродженою військовою традицією і все сподівався, що вже-вже незабаром прийдуть такі зміни у світовій політичній ситуації, що дозволять відновити українське військо. Гарячекровна молодь, якій не ставало терпеливости, щоб спокійно чекати тих часів, ішла в ряди тайних, підпільних організацій. Вона вірила, що своєю діяльністю продовжує традиції тих, що колись зі зброєю в руках змагалися за кращу долю народу.

Нарешті по роках прийшла ця хвилина. Щоправда й прихід неодин собі інакше уявляв, але в житті воно вже так буває. Бажання бажаннями, а дійсність дійсністю. Зрештою, хто цього не знає? Нераз собі господар міркує, що ось з весною засіє гарне зерно й збиратиме ще кращий урожай, як минулого року. Та коли пізніше прийдеться жати або косити, показується, що збір усе ж не такий, як собі його уявляв господар. Мало того, що зерно було чисте і здорове, але щось ґрунт не дописав, пошкодили приморозки, вітер а на кінець дощ з градом. Тому інакше склалося, як гадалося. Але кожний розумний господар знає, що хоч воно може й не так, якби він хотів, проте годі погорджувати збіжжям. То ж треба його зібрати й ним розумно покористуватися, щоб з нього мати якнайбільшу користь.

Так воно було, коли 28 квітня ц. р. у Львові проголошено створення Галицької Стрілецької Дивізії. Може неодин інакше її собі уявляв, може неодин був би мав різні побажання щодо того, як її творити і називати, але проте всі зрозуміли, що треба користати з того, що є. Всі розуміли, що коли вже буде якась навіть і невелика військова організація, згодом її легше розбудувати. Бо ж це так, як з тим господарем, що має пів кірця збіжжя. Не багато він має, але йому легше засіяти поле і дочекатися нового більшого збору, як тому, що нічого не має. Тому то всі тоді сказали: Ідемо до Дивізії!

Всі знають, що на полі без праці само не зародить. Без праці сходить і росте тільки хопта і бур'ян. Все інше вимагає труду, праці, заходів, кош-

ОГЛЯД (Докінчення з 1. стор.). тів. Не даром же сказано у Святому Письмі, що „в поті чола їстимеш хліб насущний". Так само і з тією Дивізією. Не легко її поставити. Бувають різні перепони. Сама людська вдача також така, що треба побороти себе самого. Людина відзначається захопленням, але вона буває також і самолюбна, привязана до життя. Тому незавсіди легко сказати собі: — Піду до Дивізії, пожертвую собою. Може Бог дасть, що з такої жертви виросте краща будучність, як не для мене, то бодай для таких, як я. Досить уже терпінь, досить Соловок, Берез Картузьких, досить таких жахливих могил, як ті, що їх тепер відкрили під Винницею! Важко спромогтися на таке рішення і ще важче його здійснити.

Крім того голосу посвяти, відзивається в людині також і інший голос, голос егоїзму. В душі людини починається внутрішня боротьба. Тому щасливий той, що в таких хвилинах має доброго дорадника, який його підтримає і підбадьорить. Гірше буває, коли замість такого доброго дорадника, попадеться якийсь фальшивий „приятель". Замість підтримати на дусі, він тільки видумує різні страхітливі історії. То ж такі фальшиві „приятелі" з'явилися тепер і між нашим громадянством. Вони скрізь сіють зневіру, огірчення, злобу, вони залякують, вони роблять усе, можливе, щоб тільки українці не продовжували своєї традиції збройної боротьби. Ті фальшиві „приятелі" хотіли б, щоб ми завсіди жили або так, як до 1. 9. 1939. р. по цей бік Збруча, або так, як до 22. 6. 1941. р. по той бік Збруча.

Хіба ж можна слухати тих фальшивих „приятелів"?! Хіба господар знає, коли сіє або садить, що виросте з його праці? Але проте він працює, робить і сподівається. Як би так він зачав роздумувати, що — мовляв — не знати, чи сіяти, бо може вимерзне, або замокне, або висиплеться зерно, то він не мав би нічого. Тому й ми, хоч знаємо, що всюди бувають перепони і труднощі, що нічого нема без риску і небезпеки, твердо стіймо при свому намірі продовжувати нашу військову традицію. Від нас самих, від нашої посвяти, від нашого розуму багато залежить, щоб ця Галицька Стрілецька Дивізія вийшла нам на користь, щоб вона згодом стала підставою ще кращої і більшої організації. Замість слухати злобних підшептів наших ворогів, маймо віру, що не буде так, як вони крячуть. Тому треба мати більше віри до себе самих, більше довір'я до проводу нашого зорганізованого життя й більше відваги у вчинках. Бо хто нічого не робить, не буде мати нічого, хто не змагається, не може виграти. Перемога завсіди належить тільки до відважних! М. Г.

ЩОМІСЯЧНИК

Вечірня Година

КОЖНОГО МІСЯЦЯ ОДИН ТОМ ПОВІСТИ АБО ОПОВІДАНЬ.

Річна передплата 36 зол.
Піврічна 18 „
Краків, Райхсштрассе 34.

ми з боїв у Африці „тигри" і ще новіші німецькі повзи. Вони прорвалися глибоко у ворожий фронт, займаючи раз-у-раз нові терени.

Щоб спинити силу німецьких ударів, большев. кинули безліч піхоти, повзів і літаків, але німецький вояк і німецька зброя перемогли большевиків. Хоч большевики всюди ставили страшний спротив, німці поволі, але певно посувалися вперед. Крім згаданих повзів і літаків, дуже придалися німецьким воякам нові роди вогнеметів, мрякометів а першусього проти панцирних гармат і гарматок.

Теперішні бої на східному фронті дуже зажурили англійців та американців. Вони вже своїм громадянам стільки наговорили про ослаблення Німеччини, а тут раптом німці не тільки, що витримали ворожий удар, але ще й перейшли до великого протинаступу, що вже довів до великих осягів.

З боїв на інших частинах східного фронту треба згадати, що ще перед початком великих панцирних боїв між Білгородом і Орлом, німецькі вояки посунули наперед свої оборонні становища над Кубанню. Опанувавши увесь простір плавнів і багон аж до Озівського моря, німці відібрали большевикам доступ до одної вузини, якою вони переїздили, щоб робити висади.

Бої на Сицилії

Сьогодні ще ніхто не може знати, чи большевики та англійці й американці не плянували спільної офензиви рівночасно на Сході й на Півдні. На всякий випадок, коли на Сході прийшло до великих боїв і коли большевики почали домагатися створення „другого фронту", англійці та американці раннім ранком 10. липня ц. р. перевели висад у південній частині острову Сицилія. Ворожий висад відбувся під охороною сильних морських і летунських сил. Рівночасно ворог скинув на південну частину острова своїх спадунів. Уже 8 днів перед тим англійці та американці сильно бомбардували Сицилію, підготовляючи собі ґрунт.

Між напасниками та італійсько-німецькими оборонцями острова прийшло до завзятої боротьби, яка далі триває. Боротьбу італійських та німецьких військ підтримує постійно летунство, яке, крім того сильно атакує ворожі кораблі, що підвозять ворожі війська. Щоб заїхати до Сицилії, ворог мусить перебути широкий на 150 км. канал між Африкою та Сицилією. Зате італійці можуть перекидати свої сили на Сицилію без більшого труду, бо їм треба тільки перебути 3 км. широку вузину між Апенінським півостровом і північною Сицилією.

Недавно Мусоліні був виголосив велику політичну промову, в якій заявив, що Італія свідома того, що тепер іде боротьба на життя і на смерть. Ті слова вождя італійського народу, стали висловом поглядів усієї Італії, що тепер примушена боротися з ворожим наїздом на власній землі. Одночасно з тим Німеччина всіми силами підтримує Італію, бо як на Сході рішається доля Італії і Европи, таксамо боротьба на Півдні заторкує життєві підстави Німеччини.

Одним з багатьох доказів тісної італійсько-німецької військової співпраці були відвідини команданта італійських підводних човнів віцеадмірала Леняні в Німеччині й його розмова з командантом німецької воєнної фльоти, великим адміралом Деніцом.

В повітрі і на морі

В порівнянні з ворожими налетами на німецькі відкриті міста з попередніх тижнів, останнього тижня акція ворожого летунства значно ослабла. Ворог знову двічі заатакував місто Кельн над Райном і знову скинув бомби і поцілив відомий собор. Підчас цього першого налету на Кельн збито 37 ворожих бомбовиків, підчас другого 9. Останніми днями ворожі летуни налетіли на західно-німецьке місто Бохум, де зістрілено 11 ворожих літаків.

У звязку з ворожими налетами на Кельн і ушкодженням відомого собору треба згадати, що Папа Пій XII-ий не прийняв англійського посла при Ватикані, який мабуть хотів виправдувати англійців. На прохання англійського посла, Папа відповів, що „на жаль не має часу". Велике враження зробила також і німецька „Біла книга" про те, що англійці вже давно, ще в 1932 р. виразно говорили, що треба бомбардувати відкриті міста і невинне цивільне населення, щоб зломити спротив противника. Згадана збірка документів доказує також, що Німеччина постійно домагалася обмеження летунської війни тільки до військових об'єктів й що англійці перші почали в 1939 р. а зокрема в 1940 р. налітати і бомбардувати відкриті міста з безборонним цивільним населенням.

Підчас боротьби на суходолі й в повітрі далі продовжуються боеві змагання на морях. Німецькі підводні човни знову затопили 21 ворожих кораблів загальної містоти 125.000 тон. Останніх 8 ворожих кораблів пішло на дно на середньому Атлантику і перед побережжям Бразилії.

На Далекому Сході

На Тихому океані далі тривають завзяті бої між японськими й американськими летунськими, морськими і сухопутніми військами. Бої ідуть на острові Рендова а також на Новій Гвінеї, де американці висіли в заливі Куля. Крім того прийшло до великого морського бою підчас спроб ворожого висаду на острові Нова Джорджія. В боях на острові Рендова ворог утратив яких 11.000 людей. В боях у заливі Куля японці затопили 3 ворожі воєнні кораблі. Висідаючи на Соломонових островах і на Новій Гвінеї, американці мабуть підсуваються ближче до Австралії, як сама не в силі оборонитися перед японським ударом.

Після того, як провідник індуських націоналістів Субгас Чандра Бозе вже проголосив створення національного індуського уряду, минулого тижня він святочно повідомив Індію й світ про створення індуської визвольної армії. Добровольців до неї набирають з-поміж індусів, що живуть за границею. Цю армію почали організувати ще м. р. весною, коли тільки японці вдарили на Малайський півострів. Досі вона вже нараховує кілька десятків тисяч людей. Японці озброїли індуську національну армію найбільше новочасною зброєю. Вона має всі роди зброї від піонерів і вояків звязку аж до змоторизованих частин. Головним командантом тієї армії є сам Субгас Бозе.

Цього року минає 6 років, як почалася боротьба Японії з чужими впливами в Китаю. З того приводу японці заявили, що вони ніколи не посягали на китайську незалежність і завсіди хотіли співпраці з Китаєм для взаємного добра. Доказом доброї волі Японії є її політика супроти національного китайського уряду Ванчінвея з осідком у Нанкіні.

Жертва англійсько-большевицької приязни

Минулого тижня згинув трагічною смертю голова польського еміграційного уряду ген. Володислав Сікорський. Вертаючися з політичних нарад з представниками польської еміграції в Байруті в Сирії, Сікорський зупинився в Гібральтарі. Підчас відлету до Англії літак розбився і ген. В. Сікорський згинув. Крім нього жертвою цього трагічного випадку стала його донька, шеф польського еміграційного ген. штабу Клімецкий і багато осіб (до 17) з найближчого окруження Сікорського. На превелике диво майже всі англійці, що їхали тим самим літаком, врятувалися на легкопадах. Тому світ здогадується, що цю катастрофу літака спричинили самі англійці, щоб позбутися Сікорського, який після Катиня виступив гостро проти большевиків. Останніми часами Сікорський мав намір перебратися до Америки і далі боронити польську справу перед большевиками. Мабуть Англія, бажаючи замиритися з большевиками коштом поляків, рішила позбутися невигідного гостя. Як відомо, Сікорський вперто обстоював польські домагання до західно-українських і білоруських земель, які колись входили в склад Польщі.

Тепер англійці натискають на польську еміграцію, щоб головою еміграційного уряду стала людина, схильна „співпрацювати" з большевиками. Між поляками на еміграції запанувала метушня. Одні говорять про ген. Андерса, другі про ген. Соснковського, але першого не люблять англійці, а другого большевики. Отже не знати ще, хто займе місце Сікорського, бо згідно з приповідкою: „скачи враже, як пан каже" поляки мусять рахуватися з волею тих, що їх прийняли і ними так крутять, як їм того треба.

Наш інтерес і обов'язок

Переживаємо найбільшу війну, яку знає історія людства, без порівняння більшу, ніж була перша світова війна з років 1914 до 1918. Вона обняла всі континенти і стала справді тотальною, себто всеохоплюючою і загальною війною.

В першу чергу воєнні операції ведуть військові частини. Вони передовсім приносять жертви крови й життя. Та воєнні дії обхопили сьогодні не тільки безпосередній фронт. Обхопили вони не лише прифронтове запілля, але й далекі терени за фронтом чи перед фронтом. Що більше. Господарські наслідки війни, а то й політичні та суспільні, відбиваються нині й на тих нечисленних державах, навіть дуже далеких, що є невтральними, себто такими, що не вмішані безпосередньо у безпосередні воєнні дії. Що й казати про держави й народи, що змушені вести війну. Тут вояком є і мусить бути не тільки той, хто носить військовий однострій, або стоїть на фронті, але й кожний звичайний громадянин і кожна звичайна громадянка. Безпосередньо чи посередньо всі мусимо співділати й працювати — і на ріллі, у фабриках, варстатах і підприємствах — щоб нинішню війну довести під проводом Німеччини до переможного кінця. Памятаймо завсіди, що вислід цієї війни залежить не лише від фронтової армії, але й не менше від якнайповнішої й найдоцільнішої праці цілого запілля й цілого народу.

Це зрозуміло добре українське населення Холмщини й Підляшшя. Для потреб війни й для переможного її закінчення для цілої Европи, до якої входить увесь український народ, дає воно від себе усе, що може дати — працю тут і в Німеччині та засоби поживи і сирівців зі своєї землі. Наш нарід зрозумів і знає, що тільки перемога Европи під проводом Німеччини над об'єднаними силами міжнароднього жидівського капіталу і большевицько-жидівського сатани забезпечить йому свобідний розвій його культури та його національних змагань, а кожному зокрема людського життя. Для Европи вибору нема! Або переможе вона і змете з лиця землі московсько-жидівську комуну, або переможе большевизм і тоді кінець нашій культурі й цивілізації. Настане повний розгром, запанує большевицький сатана у виді Юди в однострою большевицького енкавудиста. Попри розгром культури й цивілізації й родинного життя, буде розгром теперішнього господарства, страшне панцизняне поневолення усієї Европи, безконечна нужда, концентраційні табори і смерть від голоду, знущань і кулі большевицького НКВД. Союзники большевицько-жидівської Москви — держави наскрізь капіталістичні, де рішальний голос мають великі жидівські багачі-плютократи, кинули цілу Европу на поталу большевизму. Англія і Америка дають свою згоду, щоб большевицька Москва запанувала над цілою Европою й завела таке пекло, яке панує сьогодні у Сов. Союзі. Одним словом — Лондон і Вашінґтон дають згоду большевикам на збольшевизування й цілковите поневолення усіх культурних народів европейського континенту. І европейські культурні народи зрозуміли смертельну загрозу, що їм приготовує жидівсько-большевицька Москва під патронатом Англії і Америки. Стають вони до самооборони перед цією загрозою. На східному фронті проти большевиків борються не лише німецькі вояки. Попри хоробрі війська невеликої культурної Фінляндії стоять там у завзятій оружній боротьбі і війська Румунії, Мадярщини, Словаччини та добровольчі відділи Еспанії, Франції, Хорватії, Норвеґії, Данії, Голяндії і Бельґії. У бій з висланниками сатани — з московським большевизмом зголошуються і йдуть на фронт і добровольчі відділи поневолених Москвою народів. Не залишаються позаду й українці. Формується Галицька Дивізія і внедовзі стане до бозпощадної боротьби з найлютішим ворогом українського народу, щоб пімстити смерть міліонів закатованих большевиками українців.

Число наших жертв до вибуху другої світової війни, що її тепер переживаємо, приблизно відоме. На основі большевицьких статистичних даних про населення України та українське населення поза нею можна його оцінювати на десять міліонів. Отже десять міліонів українців, у цьому передовсім інтеліґенція, активніші представники українського національного руху, вчені, політичні й культурні діячі, сільська інтеліґенція й багатше селянство, вижчі і нижчі духовні і т. д. — десять міліонів найкращих своїх синів втратила Україна в нерівному змагу з большевицькими займанцями Москви і то до 1939 р.

З руки жида комуніста Шварцбарта згинув голова У. Н. Р. — С. Петлюра, з руки большевицького аґента згинув полк. Коновалець як представник українських визвольних змагань і тисячі — тисячі наших провідних людей. Большевики хотіли винищити фізично ввесь наш національний актив у Галичині і на Волині, що опинилися у хвилевій большевицькій окупації. Десятки тисяч нашого національного активу закатовано тоді в тюрмах у Львові, Самборі, Дрогобичі, Станиславові, Золочеві, Тернополі, Дубні, Рівному, Луцьку, кількасот тисяч — навіть жінок і дітей — вивезено на каторгу на далеку ледяну північ, на Сибір та на піски Казакстану. Большевики несуть нам смерть і загладу. Визволення нам може дати тільки перемога Европи під проводом Німеччини. Віримо, що прийде для нас спасення.

Недовгий час німецької влади на Холмщині й Підляшші, що до осені 1939 р. були під Польщею, дав на це доказ. За недавньої Польщі ми не мали на Холмщині і Підляшші ні одної української школи. Ніде тут не вчили української мови і в ніякому уряді не вільно було її вживати. Всі уряди, навіть найнижчі, були обсаджені тільки поляками. Заборонено читати і передплачувати українську пресу. Загарбано церковні землі і розпарцельовано між польських селян. Наш селянин за Польщі не міг купити ні кусника землі з парцеляції, хіба що змінив свою православну віру і став поляком. Наших свідомих людей замикали до криміналів і висилали до табору в Березі Картузькій. Масово нищено православні церкви, щоб змусити наше населення Холмщини й Підляшшя до переходу на польське. Здавалося що прийшов нам кінець. За німецької влади це все змінилося. Православна Церква на Холмщині й Підляшші одерала свої права. Створено самостійну українську православну холмсько-підляську епархію, звернено православним українцям їхню катедральну церкву в Холмі і оцілілі ще церкви, що їх перемінено за Польщі на костели. Повстали українські школи народні, фахові і середні, де наша молодь здобуває освіту у своїй рідній українській мові. Зорганізовано українську кооперацію, що підносить наш народ з господарського занедбання. До суду допущено українську мову. До місцевої адміністрації допущено українців і теперішня влада дбає про двигнення і розвій нашої країни. Одначе до повного двигнення потрібно, щоб ніхто не нарушував публичної безпеки та повної співпраці з німецькою владою. До бортьби з ворожим нам бандитизмом на Холмщині й Підляшші мусимо стати всі і співпрацювати з німецькою владою для його швидкої і повної ліквідації. В цей спосіб причинимося й ми до безпеки фронту й до розгромлення нашого найлютішого ворога — большевицької московської жидо-комуни та приходу для українського народу щасливої майбутности.

В. КОЗАК

У днях жахливого голоду

(Картина з підсовітського життя)

— Ну, ну, Ваня, як діла? Де ходив? Що бачив? Розказуй!

— Та-а... А що ти тут хочеш побачити? Так як у твоєму господарстві: ні корови, ні свині, тільки Ленін на стіні. Як бачиш, цілу ніч в черзі простояв, а чорта пухлого дістав. Хотів купити на штани, вже ж тілом свічу. Та де там! Дійшов аж до прилавка і квит... Не вистало.

По його обличчі я впізнавав, що він був надзвичайно знервований. Вогні горіли в його очах. Я попросив закурити. Деякий час панувала в кімнаті тиша.

— Ваня, — почав я, — розкажи щонебудь! Здається, і в добрій дружбі ми, а ти нічого ще не розказав. Не бійся мене, я не з тих.

Ваня пильно подивився на мене. Встав, зачинив вікно і зручніше примостився коло мене.

— Ну, якщо ти так хочеш, то розкажу тобі щось. Я вже тобі казав, я родом з-під Славути. До тридцятого року я робив, як віл. Любив свою землю. Я був щасливий і радісно дивився, як пишалися жита. Втома ніколи не брала мене; бадьорість клекотіла в моїх грудях. Від ранку до пізної ночі я виробляв землю. Була, як пух. Та й не багато я її мав — всього п'ять гектарів. Аж тут, як грім з неба гримнув: —„Далой кулаков!" В число тих „кулаків" попав і я. І так зимою в тридцятому році мене вигнали з моєї ж хати. Сяк-так прошлявся з дітьми і жінкою всю зиму по сусідах. На весні, як блиснуло сонце, приступив до роботи. Рився, як кріт, у землі — копав землянку. На шостий день ми перейшли в свою нову „хату". Це був льох, але для нас була хата. Було, прийду ввечері з роботи, сяду на колодочці і дивлюся: в куточках позбивалися жабенята в купки, в стінах черв'яки прокладають дороги... Але це ще була не біда. Вся сім'я була ще вкупі.

Він замовк, затягнувся цигаркою та продовжував дальше:

— Та й цього куцого щастя не довелось довго мати. Одного дня мене розлучили з сім'єю. Я благав, питав: „За що? Куди? Що ж я кому зробив?" Відповідь була одна: „Куркуль. Ворог народу. Доволі посав крови з трудящого селянства!" А який я куркуль? Я любив свою землю. День і ніч рився. Робив. Добився своїми п'ятьма пальцями кращого життя. І за це мене ограбували. Вислали аж на Сибір. Працював я в лісі. Якась невідома сила тягнула мене на Україну, яку я любив і люблю, як свою рідну неньку. Я втік і пробирався додому. Це було на початку тридцять третього року. Це був рік великого голоду. Пухли від голоду і лягали, як мухи, тисячі наших братів-українців. Доходило до найвищого озвіріння й звиродніння. Їли все, що попадало під руки. Було навіть так, що батьки поїдали свої дітей. Але я йшов. Я не задумувався над тим, чи ж мені дадуть там жити. Хай не дадуть. Але ще раз побачу свою рідну Україну, — і з такими думками я ішов дальше.. Сонце підбивалося під полудень. Я міцніше ставив свої неслухняні ноги і міряв свою ж українську землю. Ще три дні. Три дні — щонайбільше і буде рідна хата. Ноги підкошувалися. От-от сяду. „Ні,— сверлила думка в голові, — не сідай — пропадеш!" Але втома й голод брали верх. Я сів і нічого вже не бачив. В очах жовкло. Якийсь туман заслонив очі. Через деякий час в очах прояснішало і я побачив недалеко від себе хатку. „Чи не зайти?" — подумав я. — В цю ж мить рипнули двері й на порозі стала молода дівчина. Постояла і рушила на шлях. Вона йшла до мене. Я підвівся.

— Добрий день, — привіталась,— звідки, дядьку?

— Добий день, дочко, додому добираюся.

Вона похитала тільки головою:

— Наморились. Ви краще підночуйте в мене. А рано мій дядько буде їхати на станцію і візьме вас. Завезе на станцію, а там може сядете на поїзд і за день будете вдома.

Я погодився. Та чи міг я відказатися від цього? Ні. За мінуту я лежав вже в кімнаті на ліжку. В кімнаті було темно. Лише крізь маленьку дірочку вдирався жмуток світла. Я лежав і ніяк не міг заснути. Я качався. Силоміць плющив очі а сон не брав. Я відкинув руку і

Як большевики нищили релігію

Кожний, хто мав нагоду зустрінутися з московською комуною, знає, що рішальний голос мали там жиди. Керманичами й катами ославленого НКВД були також головно жиди. НКВД своє існування зазначувало розстрілом, тюрмою, засланням на примусові каторжні роботи у холодні підбігунові околиці чи на пустині Казахстану, до вирубу лісів, будови каналів і шляхів, копалень або до будови фабрик, врешті концентраційними таборами і зорганізуванням масового голоду десятків міліонів невинних людей. Большевики зруйнували усю дотепершню господарську систему, усіх громадян зробили крайніми жебраками й невільниками, що коротали своє нуждене життя у безперервній тяжкій праці й голоді та у вічному страху про завтрішній день. Не працювали тяжко й не голодували, навпаки панували над поневоленими рабами, тільки нечисленні комуністи й усі жиди.

Комуністи й жиди у совітах не вдоволилися самою матеріяльною руїною й цілковитим поневоленням міліонів людей. Вони хотіли зруйнувати до основ і цілковито дві головні основи сучасного суспільного ладу й культури — християнську релігію й родину. Большевики виповіли безпощадну боротьбу християнській релігії, вважаючи її своїм смертельним ворогом. Цю боротьбу ведено пляново й зорганізовано всіми засобами. Для поборювання християнської релігії большевики створили окрему організацію безбожників, на чолі якої станув комуніст жид Губельман-Ярославський. Для поширення безбожницької акції видавано окремі часописи і велику безбожницьку літературу, яку усюди примусово ширено. Влаштовувано безбожницькі зібрання, мітинги й публичні походи для осмішення християнської релігії в очах широких народніх мас. Такі безбожницькі походи влаштовували особливо в часі великих християнських свят — як Різдво і Великдень, при чому комуністи-жиди вбирали на себе християнські священичі ризи, щоб оплюгавити християнські почування вірних. Не зачіпали у своїй чортівській безбожницькій роботі жидівських синагог, рабінів і взагалі жидівської релігії. Це ясно. Адже усю безбожницьку акцію вели у совітах жиди — вороги Христа і християнської релігії.

Ніхто зі совітських службовиків, навіть ті, що до комуністів не належали, не міг бути віруючим і релігійним, а навіть виявляти назверх прихильність до християнства. Очевидно не було й мови про те, щоб такий совітський службовик некомуніст міг відвідати християнське богослуження. Такого негайно звільнили б зі служби, і як контрреволюціонера заарештували й заслали, або й розстріляли. В тому страшному большевицькому пеклі ніхто не смів мати ніякої релігійної потіхи, бо вона могла б дати нещасному надію на визволення. Кожна людина, позбавлена віри й християнської релігії, мусіла стати безвільною жертвою безбожницьких катів з НКВД і взагалі жидів. Большевицьке пекло, чи, як говорила жидо-комуна, „рай“, мало залишитися на завсіди.

Щоб вповні знищити християнську релігію й поневолити увесь християнський нарід, жидо-комуна рішила знищити усі християнські церкви і християнське духовенство. Большевики, як незрівняні майстри в обріхуванні людей, не заборонили окремим законом визнавати християнську релігію, в першу чергу православ'я. Для замилення очей увели вони у свою сталінську „конституцію“ постанову про свободіє визнавання релігії й виконування релігійних обрядів. На практиці відносилося це тільки до жидів, що цупко держалися своїх рабінів і свого талмуду. Для християн постанова про релігійну свободу взагалі не існувала у совітів і не існує досі.

У хвилині, коли большевики закріпили свою владу, пішли негайно вогнем і мечем проти християнства. Десятки тисяч християнських, передовсім православних, церков зовсім знищили, між тим величаві, старі собори й манастирі, і по них немає нині й сліду. Решту церков і манастирів перемінили на безбожницькі клюби, магазини, шпихлірі, електрівні, а навіть на стайні, знищивши перед тим усюди хрести і святі ікони. Там, де панує жидо-комуна, вже двадцять кілька літ, зацілло лиш чудом дуже незначне число церков, а ще менше число християнського духовенства.

Безбожна большевицька влада приступила відразу й до фізичного винищення християнського духовенства. Розігнано усі православні манастирі, а монахів і монахинь розстрілено або в найліпшому разі заслано на примусові роботи в концентраційних таборах. Заарештовано як контр-революціонерів і розстріляно, або у звірський спосіб закатовано на смерть кількасот православних єпископів і кількадесять тисяч нижчого православного духовенства, не кажучи вжо про десятки тисяч, що сиділи й сидять ще по тюрмах і концентраційних таборах. Кого з духовенства не замордували, або не замкнули в тюрмі або в таборі, того большевики позбавили можливости прожитку. Усіх тих духовних осіб, хто залишився при житті, позбавили права на харчевий пайок, роблячи з них т. зв. „лишенців“, призначених на голодну смерть. Большевицька пімста не минула й дітей православного духовенства. Ніхто, хто походив з духовного стану, не міг дістатися до фахової, середньої, чи вищої школи, ні одержати службу. Тому кожний, хто походив з духовного стану, старався затаїти своє походження.

Церкви, що ще залишилися, в дуже маленькому зрештою числі, обложили большевики великим податком, якого вірні найчастіше не були в спромозі заплатити. Тоді большевики таку церкву замикали, руйнували, або перемінювали на який небудь магазин, шпихлір чи стайню, мовляв, ніхто церкви не потребує.

Заборонено видавати часописи і книжки релігійного змісту. Не було ніяких духовних шкіл, де вчилися б кандидати духовного стану. У ніякій большевицькій школі не вчили релігії й шкільна молодь не могла молитися й ходити до церков, яких эправила не було. Большевицька молодь виростала без релігії й без тієї духовної благодаті, що її для душі має зокрема християнська релігія. Зроблено й це також з розмислу, бо тільки безбожна молодь могла доповнювати большевицькі ряди та бути їхнім безвільним знаряддям, при помочі якого опісля мали знищити цілу культурну Европу.

Безбожницьку акцію большевики повели передовсім на поневоленій Україні, і там було найбільше релігійне переслідування та нищення церков, навіть найбільших історичних пам'яток. Таку саму акцію зачали большевики по зайнятті у вересні 1939 р. Волині й Галичини, де заарештували й вивезли чимало священиків, а багато з них при своїй втечі в червні 1941 р. у звірський спосіб помордували.

Німецька армія прогнала большевиків з українських земель. Визволене з большевицької каторги українське населення одержало знову релігійну свободу. Нова влада дозволила на організацію Української Православної Церкви й віддала до її релігійного ужитку ті церкви, які большевики заміняли на безбожницькі клюби, кіна, магазини, шпихлірі чи стайні. Українське населення, без огляду на большевицьку агітацію, залишилося релігійне і віруюче, перевело ремонт і сьогодні в Україні проповідується Слово Боже в церквах в українській мові. Большевицькі часи згадується тепер як тяжке сонне марево. Відроджується і скріпляється на Україні релігійне життя, а з ним росте й віра в перемогу світла над темрявою, добра над злом, що скінчиться повним розгромом большевиків і приходом кращої майбутности

Голос про Україну

Німецький щоденник пише: „Цілком так, як селянство на Сході стало своєю працею на допомогу Німеччині, наш союзник, Україна, дозволяє нам переживати прояви його прихильности у багатогранних постатях. Добровольчі полки в рамах Німецьких Збройних Сил, що мають також старшин із власних теренів, вже давно показали свою боєву вартість, а т. зв. „Гіві“ (допомічні добровольці), будучи помічним персоналом наших дивізій з-поміж місцевого населення, стали для німецького вояка незаступними співробітниками.

Хоч війна нанесла українській землі важких ран, не зважаючи на великі тягарі, що вона їх вимагатиме від його мешканців ще в майбутньому, незалежно від того, як довго ще наслідки змінливих подій існуватимуть в народніх масах, що так довго перебували у відокремленності, можемо сказати, що країна над Дніпром стала одним із наших наймогутніших союзників у боротьбі проти смертельної загрози большевицького ворога.

Як передня сторожа Німеччини, як заборало Европи, Україна ввійшла в новий лад континенту. Після більш двадцяти років большевицької експлуатації, зачинає вона виконувати своє історичне завдання, бути шпихлірем Европи“.

торкнувся стіни. Стіна була липка. Чогось мороз пробіг по тілі. Мені захотілось курити. Скрутив цигарку, потер сірник і... в душі в мене похололо. Я протер очі... Так. На стіні була кров. Справжня червона кров. Страх охопив мене. Чому ця кров? Що за кров? Я встав. Пройшовся по кімнаті. Знов підійшов до ліжка. Під ногою почулось щось... Я нагнувся і торкнув... Це була рука. Зимна рука людини. Серце перестало битись. Вихром крутились у мозку думки. Що робити? Втікати? Ні! Двері закриті. Кричати? Це нічого не поможе. Хата стояла самітною в полі. Я сів. Смерть! Уб'ють!... І враз блискавична думка майнула в моїй голові. Через хвилину я вже лежав під ліжком, а на ліжко положив убиту людину. Нерви не витримували. От-от, здається, розірветься серце. То завмирало воно на мить, то знов починало стукати в грудях, наче молотом об ковадло. Я лежав. Враз почувся якийсь шепіт. Я завмер. Чую зачовгав хтось у другій кімнаті.

— Так він спить? — ледве долинув до мене голос.

— Спить. Він такий зморожений, — почувся жіночий голос.

Рипнули двері. Серце перестало битись. Я не дихав. І тиснувся до землі і думав: „Чому ти, земле, не роздвоїшся?“ До ліжка тихо підійшла людина. Блиснув ліхтарик.

— Спить, — шепнув він.

Гупнуло. Хрупнув череп. Ще раз...

— І не дригнув, — обізвався він і попрямував до дверей. — Буде й для нас і для інших голодоморів.

Вийшли з кімнати. Двері покинули відкриті. В мене трохи відтягнуло від серця. Згодом стукнули ворота і все затихло.

Я лежав, як на шпильках. Секунди видавалися годинами. Чую, дівчина полізла на піч. Мені не лежалось. Ще трохи і я встав. Тихо, як кітка, підійшов до дверей. Ще ступінь і преступив поріг. В кутку на печі хропла і спала міцним сном моя „добродійка“. Ще мить і я був на дворі. Свіжим, пахучим повітрям вдарило мені в обличчя, і я вдихнув його повними грудьми. Якась невідома сила зірвала мене з місця і вихром понесла полями. Перед очима пробігали межі, рівчаки, вузенькі стежки...

То біг ярииною, вгрузаючи ногами в пухкий ґрунт, то потопав у високій озимині і збиті краплі роси свіжили обличчя. Куди біг — не знаю. Біг, аби втекти подальше від цієї хати. Я не знав, де в мене бралося стільки сили. Скільки біг — не знаю. Вже сил не вистачало... Ледь плутав ногами... Заплутавшись в високому бур'яні я, як підкошений, повалився на землю і... знепритомнів...

...Розплющив очі. Сонце так, як вчора, підбивалось під полудень. Підвівся і став на ноги. На мить по чорніло в очах і нічого я не бачив. Голову рвало на дрібні частини, в ухах дзвеніло і дрож проймала моє тіло. Ніби темні хмари зсувалися з очей і я побачив недалеко від себе залізницю. Десь далеко пихкав паровіз... Зиркнув в ту сторону і побачив поїзд... Мені пощастило причепитися до заднього вагону...

Я сидів, як зачарований і дивився на нього.

Він підвівся, пройшовся по кімнаті, обернувся до мене і його погляд, ніби відшукуючи щось, зупинився на мені.

— Так. Це пройшло, вже шість років проминуло, — закінчив він. — Та це одне мені й тепер не дає спокою... Чому? Чому таке робилося!? Ти думаєш, він з добра вбивав людей!? Ні! Жадоба життя заставляла його це робити. Голод наштовхував на це. А хто в цьому був винен найбільше!? Хто?... — і він пильно подивився на мене.

— Вони, — і він, не чекаючи від мене відповіді, показав рукою десь на північ. В цей час під вікном заґерґали жиди.

— От і вони, ті „діячі раю“, — промовив він з насмішкою і злабними очима подивився на вікно.

Поворот до Галичини д-ра Р. Перфецького

В другій половині липня ц. р. виїхав на постійне зі Замістя голова тамошнього Українського Допомогового Комітету, нотар д-р Роман Перфецький, щоб обняти посаду нотаря в Галичині, а саме в місті Стрию. Особа д-ра Романа Перфецького тісно зв'язана з історією двох колишніх південно-західніх повітів Холмщини — заміського і томашівського та з відродженням і організацією нашого життя на тих теренах по упадку Польщі в 1939 р.

Д-р Роман Перфецький належить до старшого покоління заслужених галицьких діячів. По укінченні наук на правничому виділі львівського і віденського університету віддався, як адвокатський кандидат національно-організаційній праці у тих галицьких повітах, де доводилося йому працювати в канцеляріях тамошніх українських адвокатів, що в Галичині були зправила головними осередками організації національного життя у всіх його ділянках — національно-політичній, культурно-суспільній і кооперативно-господарській. Заінтересування українською національною справою виніс д-р Роман Перфецький вже з батьківського дому в Коломиї, де його батько був професором державної гімназії. Коломия була тоді другим осередком українського життя в Галичині, осідком видавництв різних українських часописів, ще з 60-ти років мин. віку, до першої світової війни. Між іншим виходили там популярний часопис о. Івана Наумовича „Наука“, політично-москвофільський, виданий як на ті часи дуже цікаво і одинокий з галицької преси, незвичайно поширений і на Холмщині та Підляшші серед тутешніх селян. З початком 90-их р.р. Коломия стала осередком українського політично-радикального руху, де виходили під редакцією М. Павлика орган радикальної партії „Народ“ і „Громадський Голос“, а опісля, з початком 900-х р.р., популярний часопис „Поступ“ під редакцією Ярослава Весоловського. Десятки літ виходив там москвофільський часопис „Русская Правда“, що однак ніколи не здобув ширшого значіння. Там, в Коломиї, видавали колись перші в Галичині фахові часописі Іван Верхратський зі шкільної і педагогічної ділянки, Аполлон Нечай з господарської і кооперативної та Юліян Насальський бібліотеку для молоді. В Коломиї були українські накладні Білоуса і Оренштайна і там скупчувався національний рух не тільки цілого Покуття, але у значній мірі і цілої Галичини, тим більше, що там працювало чимало видатних українських діячів, політиків і педагогів.

У тій атмосфері проживав вже з малку д-р Роман Перфецький, споріднений дуже близько з родиною Лепких і особистий приятель з дитинства письменника Богдана Лепкого. Вже як учень коломийської гімназії входить він активно в українське життя, яке продовжує явно як студент університету. Останній десяток літ перед першою світовою війною присвячує він головно політичній організації селянства в Галичині в рямцях панівної тоді Української Нац. Дем. Партії і стає послом до галицького сойму. Перед окупацією Галичини царським військом в 1914 р. виїжджає до Відня, а опісля на працю до таборів українських полонених з російської армії в Німеччині. По повороті в Галичину стає членом Нац. Ради, а опісля і членом уряду Зах. Української Республики. По їх упадку довгі роки проживає в Відні, опісля у Берліні, звідки вертає щойно в 30-их р.р. і отвирає адвокатську канцелярію в Сокалі, звідки вневдовзі стає послом до польського сойму у Варшаві зі сокальської округи і як адвокат переноситься до Львова. Належить до передових українських послів і діячів всеукраїнської марки, незвичайно працьовитий, у всьому дуже совісний і точний.

По приході большевиків до Галичини восени 1939 р. втікає зі Львова і осідає спершу в Томашеві вже в жовтні 1939 р. і стає відразу осередком організаційної роботи в томашівському повіті. Основує Український Комітет в Томашеві, якому й проводить, основує в Томашеві один з перших на Холмщині Повітовий Кооперативний Союз, де від початку аж досі був головою Надзірної Ради. Переводить організацію українського народного шкільництва в томашівському повіті, як теж організує акцію відобрання загарбаних поляками церков.

Від 1 березня 1940 р. переходить як нотар до Замістя. Тут обіймає провід УДК і докладає всіх зусиль для оборони інтересів українського населення заміського повіту і організації нашого життя в цілості на цьому терені. Праця велика й нелегка. УДК в Замістю, делегатури в Томашеві, Тишівцях і Чесанові, часті виїзди й конференції з Українським Центральним Комітетом і з його представництвом в Люблині та урядовими чинниками займають йому час від ранку до ночі. Своєю жертвенною працею й великим тактом здобуває пошану й любов цілого нашого населення своєї округи як передовий керманич УДК і хоч старший (йому 64 роки) і слабого здоров'я, невсипущо працює дальше.

Відійшов на інше становище, сповнивши як слід своє завдання на Холмській Землі, що з жалем його працює та бажає йому дальшої успішної праці на новому місці.

„Під соснину не йди сину...“

У що б'є найчастіше грім?

Щороку гине у нас доброї півсотні людей від грому. Ясно, що люди і тварини ховаються в хуртовину радо під верховіття дерев. Але така „охорона“ часто зраджує. Ще заки наука почала цікавитись тим питанням, простий народ зложив приповідку, яку давній поет перерсбив так: „Ой, від дуба тікай, люба; верба сива — страх зрадлива; під соснину не йди сину; шукай бука — запорука“.

Що це народнє правило — не вигадка, а зроблений на основі довголітніх практик досвід, це доказує м. і. стара хроніка з 1756 р., коли то понад Блянкенбурґ, у Німеччині, пройшла несамовита хуртовина. Громи, що били майже безупину в довколишні ліси, розторощили тоді кількасот дерев.

Отож чергового дня після бурі один лісничий завдав собі труду і перевірив, які дерева розбили громи. Перевірка дала надсподіваний вислід: вона виказала, що серед 100 розторощених дерев було одних тільки дубів 73. Далі була серед них дика яблінка, клен, кілька вільх, беріз, топіль і 13 велитенських сосон. Зате не було серед розбитих дерев ні одного-однісінького бука, хоч більшість розбитих дерев находилася серед величезного, 15.000-моргового, якраз букового ліса.

Новіші досліди виказують, що дерева щодо того, як у них б'є грім, можна поділити на три роди. Найчастіше б'є він у тополю, дуба, грушку, вербу, акацію; не так часто в липу, яблуню, черешню, горіх; найменше у в'яз, клен, каштан, бука та вільху. Автім велику ролю при цьому грає те, чи дерево має головний корінь, чи ні, чи є ґрунтова вода і т. д. Тим то всі дерева треба в хуртовину взагалі оминати.

Також рід ґрунту впливає вельми на „притягання“ грому. Найменш його ударів припадає на вапнякуватий ґрунт. Камянистий ґрунт збільшує небезпеку вдвоє, глинкуватий усемеро, пісок удев'ятеро. Найбільше „притягає“ грім важка глинка.

На селі буває ударів грому втроє більше, як у місті. (а)

Скарби в смітниках

Про те, що зі старих ґанчірок і прядива можна випродукувати нове сукно, знають у нас не лише дорослі люди, а й шкільна дітвора. Знають і те, що з відпадків такого ґанчір'я можна випродукувати папір. Та чи лише ґанчір'я корисне?

При допомозі сучасних наукових дослідів використовують тепер багато такої сировини, що її ще донедавна люди викидали без надуми на смітник. Кості, побите шкло, старий папір, відпадки шкір, ґуми і т. п. „неужитки“ — це сьогодні, в воєнних часах, незвичайно цінна сировина. Про старе залізо нічого й згадувати.

Нещодавно появився в Галичині розпорядок про те, що на кожного громадянина накладається обов'язок здачі означеної кількости ґанчірок, заліза, скла, паперу й костей. Цей розпорядок зараз же ще не обов'язував, щоб дати громадянам час і змогу приготовитись, проте треба було рахуватися з тим, що не сьогодні, то завтра проголосять реченець здачі. Як зачуваємо, по всій Німеччині йшла саме тепер організовано здача старого ґанчір'я, прядива й обуви.

Нема сумніву, що промисел Німеччини отримає таким чином багато міліонів кілограмів деякої сировини, з чого випродукує міліони метрів сукна, міліони кілограмів заліза й сталі, міліони кілограмів штучних погноїв, клеїв і т. п.

Нас цікавить тут одне: що можна отримати зі старої обуви? Адже відомо, що в кожній хаті найдеться бодай одна пара старих „шкрабів“, які, нездатні до вжитку, валяються десь у кутку та плеснівіють. Проте, навіть і така обува має велике значіння, як сировина. Передовсім у фабриці відділяють верх від споду. Якщо верх зовсім не придатний то просто призначують його на клей. Із 100 кг. верхів можна випродукувати 50—60 кг. клею для технічних цілей, а особливо для шевського ремесла. А підошва? Якщо вона не годиться до направи черевиків, тоді з неї переробляють клей для тапетування, для бюрових, або для технічних цілей. Із 100 кг. старих підошв можна отримати 50 кг. клею. Зі старої ґуми можна випродукувати нову, з інших шкіряних останків —штучні погної (із 100 кг. відпадків — 70 кг. штучних погноїв).

Як бачимо, організування збірки відпадків має — як кажуть — голову й ноги. Я.

НОВИНКИ

Цивільна мобілізація в болгарському хліборобстві. Болгарська рада міністрів постановила провести цивільну мобілізацію всіх урядовців і службовців в дирекції для хліборобства, тваринництва та сільськогосподарського вишколу міністерства хліборобства. Всі уряди й службовці будуть цивільно мобілізовані так довго, доки не закінчаться цьогорічні жнива.

Хмаролім і градова туча в Португалії. В селі Сабуґейра, найвище положеному селі в горах Естреля, була страшна злива, яку супроводив град. Шкоди нараховують на півтора міліона ескудів (португальські гроші). Злива й град заподіяли особливо великі шкоди на полях. Згинуло багато худоби. Деякі зерна граду доходили до ваги двохсот грамів. У селі вода залила багато домів і церкву.

Зліквідувано чорну жидівську біржу. Кримінальна поліція зліквідувала в Братиславі чорну золоту жидівську біржу. В одному будинку завважено дуже живий рух відвідувачів і то виключно жидів. Службовці поліції застали в цьому мешканні крім його власників ще двох інших жидів. На столі лежало пів кілограма золотого лому, вартість в 70.000 словацьких корон. Це золото, звичайно, крадене, жиди мали на чорній біржі дальше прогандлювати. Сподіваються дальших арештувань.

Від 18. до 24. липня затемнення обов'язує від год. 10.15 веч. до 4. рано.

Померли від метильного алькоголю. В Горішньому Шлезьку вкрали з одного залізничого вагону деяку кількість метильного алькоголю. Злодії влаштували потім забаву, заживаючи вкрадений алькоголь. Внаслідок цього померли 4 особи, а кількох інших відвезено в поважному стані до лікарні. Цей випадок ще раз вказує на небезпеку метильного алькоголю.

Землетрус в Токіо. В Токіо відчули в четвер землетрус, що тривав ледве одну хвилину, але був доволі сильний. Великі будинки в долішній частині міста почали хитатися, в інших частинах міста падали цеглини з дахів і крамничні вивіски та тріскали мури найстаріших будинків. Велика частина мешканців міста вибігла на вулиці, боячися залишатись у домах.

Зісунулася земля у Фінляндії. У північній Фінляндії, в околиці Петсамо, зісунулася минулого понеділка земля з катастрофальними наслідками. Земля захопила один мешкальний дім та цілковито його зруйнувала. Далі, охоплюючи більший простір, земля засипала також декілька менших хат і понад 20 самоходів, які недалеко стояли. На щастя, крім одного чоловіка, якого, мабуть, засипало, не було більше людських жертв.

Робітники Америки платять високі податки. З вісток з американського джерела, виходить, що 1. липня в З. Д. А. почав діяти новий закон про доходовий податок. Закон торкається всіх робітників і службовців ЗДА, за винятком тих сил, що працюють у сільському господарстві. Нова система доходового податку зобов'язує всіх робітників і службовців 20 відс. своєї заробітної платні чи винагороди відводити до державної каси ЗДА. Таким чином американський фізичний чи умовний робітник платить майже на половину більше податків, як робітник, занятий в Генеральній Губернії.

Адвокатський іспит в Люблині

Для адвокатських аплікантів-українців, що практикували в останніх роках на території люблинської области, утворено окрему іспитову комісію, щоб вможливити їм здавати адвокатський іспит в українській мові. До цеї комісії покликано, як предсідника, адвоката з Холма, д-ра Степана Барана і як членів адвокатів-українців з Люблина, д-ра Зенона Нижанківського, Зенона Диденка та двох поляків-адвокатів з Люблина, Здзіслава Ґолембйовського і Титуса Дашкевич-Бортновського, врешті з апеляційного суду поляка, Яна Прокоповича. Відпоручником шефа відділу справедливости при уряді люблинського губернатора був керманич люблинського апеляційного суду Юзеф Інтерслебен. Чисто української комісії не вдалося створити, бо на місці не було зовсім відповідних українських сил. До іспиту допущено чотирьох кандидатів — трьох галичан і бувшого посла з Холмщини, Павла Васиньчука, родом з Холма, що практикував у Варшаві і якому приділено для зложення іспиту до люблинської комісії. Письменний іспит відбувся 18 червня ц. р.; усі три задачі кандидати писали в українській мові. Усний іспит відбувся в українській і польській мові (польські екзамінатори питали по польськи і кандидати відповідали їм по польськи) в дні 19 червня. Усі кандидати іспит здали, а саме: Ілля Онишкевич з відзначенням і Павло Васиньчук, Адам Біжак та Михайло Мойсак з добрим поступом. Є це перший і, мабуть, останній адвокатський іспит в Люблині, що відбувся в українській мові.

Як згадано, між чотирьома кандидатами, що здали іспит, є теж і бувший посол Васиньчук, заслужений холмський діяч і колишній основник і редактор першого в історії на Холмщині українського часопису „Наше Життя", що виходило в Холмі в р.р. 1922-1927. Посол Павло Васиньчук є першим і взагалі досі одиноким холмщаком, що по скінченні прав відбув приписову адвокатську аплікацію, здав адвокатський іспит і стає адвокатом. Ми бажаємо йому повних успіхів на новому становищі, сподіваючися, що він в-рне на працю на Холмщині, що жде на його поворот.

Оголошення

Ревізійний Союз Українських Кооператив, Відділ на Любинську Область негайно потребує:

1. Вправленого секретаря (рку) з перфектним знанням німецької мови в слові і письмі.
2. Двох ревізорів з відповідною кооперативною практикою.
3. Книговода білянсисту.
4. Вправлену стенотипістку.
5. Урядовця до праці в статистичнім відділі.

РСУК. Відділ на Люблинську Область.
72 2—3

В УКРАЇНСЬКІЙ РЕМІСНИЧІЙ І ТЕХНІЧНІЙ ШКОЛІ в Холмі потрібні з новим роком інженери: механік, хемік, архітект, дорожний і мірник, учитель німецької мови, учителька ручних робіт і руханки та інструктори: електромонтер сильного і слабого струму, кравецький, теслярський і столярський.

Управитель школи:
дипл. інж. ТРАКАЛО ВАСИЛЬ

ІЗ НАШИХ СІЛ І МІСТ

ЛЮБЕНЬ НА ПІДЛЯШШІ.
Храмове свято.

Любенська парохія врочисто обходила в дні 22 травня ц. р. своє храмове свято, що мало чисто місійний характер. Богослужбу відправив о. прот. Йосип Біруля в асисті шости священиків та одного діякона. В кінці утрені прийшов хресний хід з парохії Горостита на чолі зі своїм о. настоятелем. Після читання св. евангелії, на запричасницю та хресному ході навколо церкви виголошено релігійно-національні проповіді, присвячені святу та сучасним обставинам українського життя. Співав місцевий хор під орудою о. діякона Степана Мартинюка. Погода сприяла святові. Вірних зібралося понад півтора тисячі осіб.

ХОЛМ.
Доживлювання бідного населення.

В місяці травні ц. р. доживлювання бідного населення на Холмщині, започатковане попередньо відділом сусп. опіки УДК Холм, поширилось далі. Засновано 2 нові „допомогові кухні", а саме: кухню при бурсі сільсько-господарської школи в Холмі і кухню при дит. садку в с. Могильниці, вол. Седлище. В місяці травні в усіх існуючих 21 допомогових кухнях у Холмі і повіті доживлювалося 1771 дітей і 991 старших осіб. Разом видано 11.944 осніданъ, 15.390 обідів і 4.174 вечер. Акцією доживлювання українського бідного населення в місті Холмі і холмському повіті кермує референтура суспільної опіки при УДК в Холмі при допомозі своїх делегатів і мужів довір'я на місцях і ця допомога в доживлюванні була справжнім порятунком у часі передновку для міської і сільської бідноти, а зокрема для шкільної дітвори.

ХИЖОВИЧІ, ПОВІТ ГРУБЕШІВ.
З недавньої трагедії села.

Переслідування Польщею українського населення на Холмщині й Підляшші впадало в очі передусім у церковній ділянці, яка одинока ще залишилася, бо все інше — шкільництво, культурно-освітня й господарська організація тут не існували, усе те мало виключно польський характер. Залишилася ще тільки Православна Церква, яку Польща рішила цілковито знищити, щоб до решти ополячити місцеве українське православне населення. Щоб осягнути свою мету, Польща загарбала багато українських православних церков і перемінила їх на римо-католицькі, польські костели, а інші збурила, що й слід не лишився! З загального числа православних церков на Холмщині й Підляшші — 389, поляки загарбали насильно православним 149 церков і висвятили їх на костели, а 189 церков цілком збурили. Православним на Холмщині залишила Польща покищо тільки 51 церков з усіх 389, які існували в 1914 році. Якщо б Польща проіснувала дальше, то й та решта 51 православних церков була б напевно знищена, бо Польща хотіла винищити цілковито наше українське населення і його православну віру.

До числа тих православних церков, що їх Польща недавно зруйнувала, належала й церква в селі Хижовичі на Грубешівщині. Церква в цьому селі існувала ще перед Берестейською унією, себто перед 1596 роком. Була дерев'яна, тож не раз згоріла в часі татарських наб'гів і воен і на те місце будовано нову. Останню довоєнну церкву збудовано в 1870 р., ще перед скасуванням унії в 1875 р. Вона осталась аж до 1915 р., коли то в часі першої світової війни її спалено, а українське населення евакуовано в глибину Росії. Остала тільки дзвіниця. Дзвонів не забрано, бо їх зняв із дзвіниці потаємно колишній церковний староста, Антін Кузьмінський і закопав у землю. По світовій війні евакуоване населення вернулось назад до своїх знищених садиб. Не скоро спромоглося на нову церкву. Щойно в 1930 р., головно заходом 70-літнього Прокопа Буна і деяких свідомих селян, приступлено до будови нової дерев'яної церкви, якої підвалини заложив покійний Данило Злотко з села Лущевя. Дуже тяжко йшла будова. Щораз приїжджав війт з комендантом польської поліції і нераз спинювали дальшу будову. Врешті, по двох роках, вдалось докінчити будову церкви і перенести стару дзвіницю на нове місце. З землі викопано дзвони і завішено на дзвіниці. В церкві розпочали правити богослуження і, коли перший раз задзвонили дзвони, старші люди, що пам'ятали ще попередню церкву, плакали з великої радости, як малі діти.

Та недовго українське населення в Хижовичах втішалося своєю новозбудованою церквою. Дня 13 березня 1934 р. на приказ польської влади прийшла під церкву польська ватага з сокирами й кільофами і, під охороною польської поліції, церкву розібрала. Щоб місцевим українцям ще більше дошкулити, наказав їм війт звезти власним трудом і коштом увесь матеріял зі збуреної церкви до волосного уряду, де значну частину цього матеріялу поляки розікрали, а решту, по довгих заходах, вдалося назад перевезти до села. Рішили будувати вже не церкву, а молитовний дім. Площу під молитовний дім дав місцевий господар, Микита Мормон, і будував нібито хату для себе. Але й це не вдалося. Приїхав війт з комендантом поліції й приказали молитовний дім розібрати. Дальшої будови вже не пробувано й люди молилися у приватних домах або просто під деревами і там відправлялися богослуження. Щоб і до цього не допустити, польська поліція впала до села, заарештувала православного священика і вивезла невідомо куди. Село залишилось без церкви, без молитовного дому і без священика, аж до розвалу Польщі.

З приходом німецької влади відносини змінилися. Люди зачали знову думати про будову нової церкви, а душею цілої акції був знову старенький Прокіп Буна, що його опісля вибрано церковним старостою. Будову нової дерев'яної церкви розпочали в 1941 р. і її вже закінчили коштом 15.000 зол., при чому було багато дармової роботизни. Остає ще помалювати церкву і її внутрішньо влаштувати. Церкву огородили, вирівняли і засіяли травою площу біля церкви і засадили кругом подвійний ряд молодих дерев. Село Хижовичі придбало знову свою церкву і згадує недавні польські часи, як страшне сонне марево.

Осип Антонюк.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
„Холмська Земля"
Чвертьрічна передплата 3.50 зл., піврічна передплата 7 зол.
Гроші посилати на адресу:
УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО
Краків, Райхсштрассе 34

Посмертні згадки

† АНДРІЙ ГАРМАТА

В ночі з 27. на 28. травня ц. р. згинув на власному подвір'ю мученицькою смертю від злочинної кулі польської банди у селі Стрільцях, грубешівського повіту, бл. п. Андрій Гармата. А. Гармата прийшов на світ в 1898 в селі Стрільцях, грубешівського пов. де скінчив народню школу, був членом Т-ва „Рідна Хата", а останьо членом надзірної ради УОТ. Своїм тактом і людяністю здобув симпатію серед місцевого населення, та був одним з найліпших працівників в українській справі на Холмщині. Куля злочинця перервала життя людині. Похорон відбувся 29. травня ц. р. при участі двох священиків та українського населення доокoличних сіл. Покійний залишив стареньку маму, дружину і трьох дітей. Хай рідна земля буде Йому пером!

† ОПАНАС ШВЕД

Українці міста Тересполя, пов. Біла Підляська, що лежить над Бугом напротив Берестя і за недавньої Польщі творило наче його передмістя, розділене тільки рікою Буг, попрощали 9. червня ц. р. в останне свого діяльного громадянина Опанаса Шведа, що помер там 7. червня ц. р. після короткої, але тяжкої недуги. Опанас Швед походив з Наддніпрянщини, брав участь у визвольних змаганнях проти большевиків і після військової та державної катастрофи УНР осів в Тересполі, де проживав уже до своєї смерти. Був спершу провідником Українського Еміграційного Комітету у Тересполі, а з приходом німецької влади в 1939 р. працював у місцевій Делегатурі УДК. Головно його заходами основано тоді в Тересполі українську народню школу, кооперативу і Українське Освітне Товариство (УОТ). Своєю громадянською працею здобув він пошану й довір'я українського населення міста Тересполя та околиці, що громадно віддало йому останню прислугу. Похоронний похід розтягався на пів кілометра. На переді походу йшли учні і учениці української семиклясової народньої школи у Тересполі з вінками і китицями живих квітів, прикрашеними жовто-блакитними прапорами. На гробі зложено вінки, прикрашені жовтими і блакитними квітами і лентами з написом „Вірному Синові від УДК і Дорогому Побратимові від земляків". Над могилою виголошено три промови. В одній з них давній мешканець Тересполя — бувший посол до польського сойму д-р Василь Дмитрюк, що здавна знав Покійного і з ним співпрацював, обговорив життя і діяльність Покійного. Він помер здалека від рідної оселі, де перед двадцять кількома роками залишив дружину з дитиною, яких вже більше не побачив і про долю яких недовідався й до смерти.

В. И. П.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher [illegible]